

wer en de vreugde over die ontdekking uit zich nu ook in de Goudsche vensters. Heele landschappen zijn er op in beeld gebracht! Hiermede is nu ook de laatste fase van de glasschilderkunst bereikt. De krachten, vrijgekomen door de losmaking der kunst uit den ban der kerkelijke wereldbeschouwing, zullen zich voortaan uiten op ander terrein dan dat der glasschilderkunst en leiden tot de glorie der Hollandsche schilderschool. Na de Crabeths vervalt de glasschilderkunst snel.

Middelerwijl was immers de Hervorming ingetreden en de nieuwe kerken wantrouwden „stomme beelden” in de kerk, waar de levende verkondiging des Woords behoort te heerschen. De St Janskerk ontving zijn glazen grootendeels uit schenkingen van groote heeren, o. a. met het oog op het feit, dat men Gouda wilde beloonen voor zijn niet meedoen met de troebelen van den beeldenstorm! Het is, tusschen haakjes gezegd, merkwaardig te zien, hoe ook in de keuze van de onderwerpen door de schenkers, de komende gebeurtenissen reeds hun schaduw vooruitwierpen. Tegenover het glas, dat in duidelijke symboliek de Hervorming verwierp met de afbeelding van den tempelroover Heliodorus, gestraft door Michaël, plaatste de prins van Oranje, juist voor hij in 1567 ons land verliet, het raam van de Tempelreiniging, waarvan een fragment is afgebeeld.

Ná het afschudden van het Roomsche en Spaansche juk werd de voltooiing van het werk: de versiering der St Janskerk met gebrandschilderde glazen, overgenomen door de vrije steden. Dezen hebben zoo ondubbelzinnig

mogelijk van hun ramen een gedenkteeken willen maken van de verwerving der vrijheid. De bijgevoegde afbeelding van het ontzet van Leiden spreekt in dit opzicht voor zichzelf.

Zoo zien wij, hoe in de Goudsche glazen oude en nieuwe tijd elkander ontmoeten. Boven alle waardeering van de Goudsche glazen als historisch monument rijst echter uit onze bewondering voor de kunst der Crabeths, waarin reeds uitkomt dat, wat den roem heeft uitgemaakt van de schilders van onze Gouden Eeuw: de trouwe, liefdevolle observatie van natuur en menschenleven.

C. de R.

STILLE GROEI

Geen spijker wordt bij 't tempelwerk geslagen,
geen luid gerucht wordt bij den bouw gehoord;
gestage groei wordt door gebed gedragen
en is een wording naar des Heeren Woord.

Eén harmonie moet zich in 't werk voltooien;
één grootsch geheel tot glorie van den Heer;
in lijn en kleur de heiligheid ontplooiën
weerspiegelen de Goddelijke sfeer.

Gods bouwwerk groeit door kracht, noch door geweld,
maar het trotseert der eeuwen eeuwigheden;
het is op 't leven in den hemel ingesteld
een kunstwerk uit het Goddelijk Eden.

H. W. A.

Foto van Agtmaal

Bij de ruïnes van het oude Bethlehem